

Тема: Рід іменників. Іменники спільного роду

Мета уроку: повторити вивчене про рід і число іменників та іменники спільного роду, формувати вміння визначати рід іменників; поглиблювати знання про іменники спільного роду; розвивати спостережливість, пам'ять; виховувати цікавість до влучного і дотепного слова.

Тип уроку: урок застосування знань, умінь, навичок

Обладнання: мультимедійна презентація, роздатковий матеріал, словники, міні-підручник, комп'ютер, схема етапів уроку, картки, "Банківський рахунок" (для кожного учня).

План уроку:

1. Вступне слово вчителя – (1 хв.)
2. Представлення етапів – (2хв.)
3. Перший етап ділової гри "Аукціон знань" - (2 хв.)
4. Запис теми уроку у зошити –(1 хв.)
5. Робота з міні-підручником – (2 хв.)
6. Другий етап ділової гри "Навчаючись - учусь" – (3 хв.)
7. Відеопрезентація – (2 хв.)
8. Третій етап ділової гри "На крок попереду" – (2 хв.)
9. Четвертий етап ділової гри "Крок до успіху" – (3 хв.)
10. П'ятий етап ділової гри "Грамотична розминка" – (3 хв.)
11. Шостий етап ділової гри "Музична пауза" – (3 хв.)
12. Сьомий етап ділової гри "Лідер виробництва" – (3 хв.)
13. Восьмий етап ділової гри "Інтерв'ю" – (2 хв.)
14. Дев'ятий етап ділової гри "Квітка знань" – (2 хв.)

Хід уроку

I. Етап орієнтації.

II. Етап цілепокладання

Плакат з написом: "Завітайте до нашого бізнес-клубу"

Слово вчителя.

– Сьогодні наш урок трохи незвичайний.

Уявіть себе на мить бізнесменами-початківцями.

Вельмишановні пані і панове! Рада вітати вас, молоде покоління молодих бізнесменів, на засіданні бізнес-клубу, яке оголошую розпочатим. Прошу занотовувати необхідне, як і належить діловим людям.

Дозвольте ознайомити вас із пам'яткою бізнесмена-початківця. (пам'ятки на партах)

(Слайд)

1. Насамперед досконало вивчіть справу.
2. Виховуйте в собі найкращі людські риси.
3. Розширюйте власний світогляд.
4. Учіться грамотно спілкуватись.
5. Коли впевнено станете на ноги, не забувайте своїх батьків, своє місто, де народилися, школу, в якій вчилися.

Перед вами банківські рахунки.

№з/п	Прізвище, ім'я, членів бізнес-клубу	Назви етапів гри	Банківський рахунок (у балах)

Ви можете поповнити їх під час нашої ділової гри.

Для підприємницької діяльності треба мати, звичайно, початковий капітал. Який він у вас? Ваш капітал - це знання, які ви набули в процесі вивчення рідної мови з першого класу по сьогоднішній день.

А сьогодні і на наступних уроках ми будемо поглиблювати набуті знання. Отже, ваш початковий капітал буде збільшуватися.

У сучасних економічних умовах, відносинах підприємницька діяльність попри все інше має базуватися на взаєморозумінні партнерів, чесності.

Кожен із вас сьогодні, виступаючи у ролі підприємця-початківця, теж повинен свідомо і чесно оцінювати свої знання, свої можливості.

За кожне правильно виконане завдання ви можете отримати відповідну кількість балів, в результаті, збільшити початковий капітал.

Хто може дати повну відповідь на поставлене питання виставляє **2 бали** у банківський рахунок, неповну — **1 бал**, часткову — **0 балів**.

А розпочати наш урок я пропоную із знайомства з етапами роботи, які на вас чекають і результати яких поповнять ваші рахунки

III. Етап проектування

Етапи ділової гри (слайд)

1. "Аукціон знань "
2. "Навчаючи – учусь "
3. "На крок попереду"
4. "Крок до успіху"
5. "Граматична розминка"
6. "Музична пауза"
7. "Я коректор"
8. "Інтерв'ю"
9. "Квітка знань"

IV. Етап виконання плану діяльності

Перший етап ділової гри "Аукціон знань " (слайд)

(Учитель ставить учням запитання. Слово надається тому, хто піднімає догори **сигнальну картку?**)

- Яка частина мови називається іменником?
- Які іменники належать до власних назв?
- Як пишуться власні назви?
- Який розділ науки про мову ми вивчаємо?
- Які ви знаєте відмінки?
- Це змінна чи незмінна частина мови?
- Як змінюється іменник?
- Як впізнати рід іменників?
- Що ви знаєте про роди іменників?

Іменникові властивий граматичний рід: чоловічий, жіночий, середній. У назвах людей і

тварин за допомогою роду розрізняється стать (хлопець — дівчина; півень —

курка; тигр — тигриця), інколи і вік (орел, орлиця — орля).

Учитель: Виставляємо бали.

Пропоную свідомо і чесно оцінити свою відповідь. Той, хто не мав можливості відповісти, міг співставити відповідь учня, якого всі чули, і з тим, що він знає, має зробити висновок: повну він міг дати відповідь, неповну чи часткову. Відповідно проставити бали у першу графу банківського рахунку.

Учитель:

- Так, з поняттям роду ви вже знайомі, а сьогодні ми поглибимо свої знання з цієї теми.

Учитель: Отже, тема уроку: **Рід іменників. Іменники спільного роду**

Другий етап ділової гри "Навчаючи – учусь"

Кожен з вас отримав на свою кредитну картку цінну інформацію (міні-підручники), що зробить свою справу у поповненні ваших рахунків знаннями.

Уявіть ситуацію. Вам необхідно провести прес-конференцію, використавши поданий матеріал. Складіть репліки-запитання і перевірте як засвоїли теоретичний матеріал.

Маєте 2 хвилини для опрацювання матеріалу.

Матеріал з міні-підручника

Іменник

Рід іменників

Усі іменники, крім тих, що вживаються тільки в множині, належать до певного роду: чоловічого, жіночого або середнього (син, кравець, пристрій, день — чоловічий рід; скатертина, стіна, жінка, радість — жіночий рід; місто, море, вікно — середній рід).

Окрему групу іменників становлять іменники спільного роду (сирота, базіка, замазура, нечупара), їх рід можна визначити за змістом речення.

Деякі іменники чоловічого роду (назви осіб за професією або діяльністю) вживаються на позначення і чоловічої, й жіночої статі (директор Володимир Іванович, декан Наталія Петрівна).

Рід невідмінюваних іменників, запозичених з інших мов, визначається так: усі загальні назви — назви неістот — належать до середнього роду (меню, ательє, журі), іменники, що означають осіб чоловічої статі, назви тварин, належать до чоловічого роду (маестро, аташе, какаду, поні, грізлі), іменники, що означають осіб жіночої статі, належать до жіночого роду (леді, мадам).

ЦЕ ТРЕБА ЗНАТИ!

Рід іменників розрізняють тільки в однині й визначають за формою однини: хліб, мрія, поле. Якщо іменник вживається тільки у множині, то він граматичного роду не має: жнива

Учитель: Чи готові ви застосувати новий матеріал на практиці?

Складання реплік-запитань.

- **Чи всі іменники належать до певного роду?**

(Усі іменники, крім тих, що вживаються тільки в множині, належать до певного роду (успіх, банк – чоловічий рід; радість, мрія – жіночий рід; серце, поле – середнього роду; окуляри, канікули – не належать до певного роду, бо вживаються тільки в множині).

- **До якого роду належать іменники: замазура, ледацюга, сирота, суддя?**

(Ці іменники належать до спільного роду. Вони можуть означати осіб і чоловічої, і жіночої статі. Їх рід можна визначити за змістом речення (Суддя Коваленко говорила коротко. Суддя зачитав вирок).

- **Як правильно сказати: директор чи директорка Анна Олександрівна?**

(Правильно використовувати лише форму -директор-, бо такі слова, як: директорка, менеджерка, режисерша, операторка, іменники жіночого роду зі значенням професії вживаються лише в неофіційному мовленні.

(Іменники на зразок професорка, математичка належать до просторіччя.)

- **Як визначити рід невідмінюваних іменників?**

(Рід невідмінюваних іменників, запозичених з інших мов, визначається так:

усі загальні назви — назви неістот — належать до середнього роду (меню, ательє, журі); іменники, що означають осіб чоловічої статі, назви тварин, належать до чоловічого роду (маестро, аташе, какаду, поні) ;

іменники, що означають осіб жіночої статі, належать до жіночого роду (леді, мадам).

Учитель: Виставляємо бали.

А зараз переконаємося, чи на правильному ми шляху.

Відео-презентація: Рід іменників

Третій етап ділової гри "На крок попереду"

(У кожного на парті текст, у якому потрібно виокремити і записати у зошит іменники та визначити їх рід. Один учень аналізує іменники з одного речення. Готовність свою повідомте сигнальною карткою.)

*Чи ти задумувавсь, відкіль оті
У нашій мові злитки золоті?
Як намистинки, диво калинове —
Частини мови!
Який співець, поет, який письменник
Уперше слово вигадав — **іменник!**
Іменник! Він узяв собі на плечі
Велике діло — визначати речі, —
Ім'я, найменування і наймення:
Робота. Біль. І радість. І натхнення.*

Учитель: Виставляємо бали

Четвертий етап ділової гри "Крок до успіху"

Учитель:

Займаючись підприємницькою діяльністю, треба добре знати тих людей, з ким постійно співпрацюєте, бо без успішного партнерства, гарного настрою успіх вашої діяльності неможливий.

А чи добре ви знаєте тих, хто поруч з вами?

(Робота в парах. Складання реплік-позитиву із використанням Імен по батькові у кличному відмінку).

Учитель: Виставляємо бали.

П'ятий етап ділової гри "Грамагічна розмінка"

Увага! Нашому бізнес-клубу трапилася нагода використати власні можливості на практиці. Із фірми "Морфологія" отримано термінове замовлення. У кожного на парті є конверт, текст у якому потребує корекції.

Твір Миколки

Зоопарк. Яке це диво! Я так давно мріяв про зустріч із різними звірятками. Нарешті моя мрія здійснилась.

У неділю ми з татом поїхали до зоопарку. Спочатку автобус мчав нас шосем, а потім ми їхали метром. І ось довгождана зустріч. Перш за все ми побачили велике шимпанзе. Воно, здавалось, байдуже дивилось на нас, а коли я пригостив його смачним ескімом, то зразу зраділо і кумедно бігало по вольєру. Чубата какаду вражала своїми строкатими барвами. А якою чудовою була маленька колібра. Потім нашу увагу привернула незграбна кенгуру. Зачарований я був і рожевим фламінгом.

Стомлені, але щасливі ми повернулись додому, розповідали мамі про цікавих звірів, а вона пригощала нас смачною какавою.

Висновок: Миколка використав неправильну форму незмінюваних іменників.

Учитель: Виставляємо бали

Шостий етап ділової гри "Музична пауза"

На нашому засіданні присутні бізнесмени, які є гарним майбутнім нашої держави. Саме вони дбатимуть про економічну стабільність та культурний розвиток України.

Співучі і творчі українці. І в цьому ми зараз переконаємося.

Завдання: Послухати уважно і поділитися емоціями, що викликали у вас музичні номери.

(Учасники за бажанням виконують музичні номери (гра на сопілці та фрагмент пісні).

Учитель: Виставляємо бали

Сьомий етап ділової гри "Лідер виробництва" (За комп'ютером) (біля дошки)?

З дужок виберіть прикметник-означення до незмінюваного іменника.

Утворені словосполучення запишіть.

(Балакучий, балакуче)какаду; (зла, злий)собака; (вертлявий, вертлява)шимпанзе; (спортивний, спортивне) кімоно; (багатолюдний, багатолюдне) Токіо; (гарний, гарна) тюль; (чорна, чорний)туш; (широкий, широка)степ; (авторитетна, авторитетне) ООН; (чоловічий, чоловіча)шампунь; (давня, давній)рукопис; (голавний, головна)біль.

Довідка: (Балакучий)какаду; (злий)собака; (вертлява)шимпанзе; (спортивний)кімоно; (багатолюдне)Токіо; (гарний)тюль; (чорна)туш; (широкий)степ; (авторитетна)ООН; (чоловічий)шампунь; (давня, давній)рукопис; (голавний, головна)біль.

Учитель: Виставляємо бали

Восьмий етап ділової гри “Я коректор”

У підприємця, який бажає мати успіх, вся документація повинна вестися зразково, без помилок, неточностей.

Відредагувати запропоновані словосполучення.

- 1) Підписка на газети;
- 2) заказний лист;
- 3) магазин закритий;
- 4) зараз перерив;
- 5) хто крайній;
- 6) розщитайся з людиною;
- 7) не сиди на полу;
- 8) подай стул;
- 9) поверхом вище;
- 10) на чердаку світ;
- 11) скоро зустрінемось;
- 12) прийміть визов.

Довідка: 1) передплата на газети; 2) рекомендований лист; 3) магазин зачинений; 4) зараз перерва; 5) хто останній; 6) розрахуйся з людиною; 7) не сиди на підлозі; 8) подай стілець; 9) на поверх вище; 10) на горіщі світло; 11) незабаром зустрінемось; 12) прийміть виклик;

Учитель: Виставляємо бали

Восьмий етап ділової гри “Інтерв’ю”

Найперспективнішим бізнесменам дається можливість дати імпровізоване інтерв’ю однокласнику-журналісту.

- Коли я стану успішним бізнесменом, я обов’язково...

Оцінювання учнів

Учні аналізують свої банківські рахунки.

V. Контрольно-оціночний етап

Дев’ятий етап ділової гри “Квітка знань”

(Діти вписують кожен свою кількість балів в “насінінку” зі своїм прізвищем і прикріплюють до соняха, що висить на дошці).

Завершальне слово вчителя.

Сподіваюся, що ця “квітка знань” по-справжньому розцвіте від повноти і краси ваших насіночок. Адже лише та квітка вражає, у якої гарне, насичене суцвіття насінин.

Засідання нашого бізнес-клубу завершено. Ми добре попрацювали. Сподіваюся, що здобуті сьогодні знання допоможуть вам у майбутньому. Щастя вам!